

Τομές Αρχιτεκτονικού και Λαϊκού Σχεδιασμού–Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Πολυτεχνική Σχολή ΑΠΘ

Συζήτηση με θέμα: «Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική και Ελληνικό Πανεπιστήμιο.»

Τρίτη, 11 Νοεμβρίου 2003

Εισηγητής: Καθηγητής Π. Τζώνας

ομαδοποιήσεις:

Παγκόσμια κρίσιμα, μέσα στο οποίο εντάσσεται η Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική και οι “δικές μας” επιλογές

Σημείωση: Το κείμενο αυτό είναι μεταγλωττισμένο από βίντεο εισήγηση προς το μέλη του Τομέα. Η εισήγηση ετοιμάστηκε εκ περιουρίας και διενεμήθη σχετικά από πρόφορο δωδέμηστο. Δεν διεκδικεί καμία πλήρηπτή ή ενκυριότητα, εκκρίσεις βέβαια για την άρνη αποδοχίς απόδοσης του εισηγητή. Κατά την μεταγλωττίση δεν έγιναν ουσιώδεις αλλαγές ή προσθήκες.
Δημοσιεύεται στην Επιστημολογική Σχολή, Τμήμα Αρχιτεκτόνων, τόμ. 10^ο, 2003-4.

Περικυρώματα

- 0. Το ερώτημα του Αθηνάϊου σοφιστή**
- 1. Ήξει νόημα η ιστορική αναλογία;**
- 2. Μπροστά στην μετανεωτερικότητα**
- 3. Παγκοσμιοποίηση και Pax Americana**
- 4. Ο σημερινός κόσμος κι εμείς**
- 5. Επιμύθιο**

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΗ

Ας φανταστούμε έναν σοφιστή στην Αθήνα του 1ου μ.Χ. αιώνα, μέσα στην Pax Romana. Τι φρονιδίες μπορεί να είχε για την σφαλή του και τους μαθητές της και βέβαια για την δική του πνευματική αποδοτικότητα; Τι προοπτικές δικαιούνταν –ως μορφωμένοι και σώφρων άνθρωποι– να οραματίζονται και εκπαιδεύονται; Που εκπαιδευτική πολιτική είχε νόημα να προωθήσει;

1. ΉΞΕΙ ΝΟΗΜΑ Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΛΟΓΙΑ;

Το να περιγράφει κανείς την σημερινή παγκόσμια κατάσταση είναι πολύπλοκο και δυσπρόδοτο για έναν κανονικό εκτός αντικείμενου διανοούμενο. Βέβαια εξίσου δύσκολο είναι να κάνει κανείς ουσιώδεις επιλογές για την δική του στάση και το δικό του μέλλον – οι οποίες να μην είναι είτε ιδεοληπτικές είτε ρισκική ρουλέτα.

Είναι πράγματι δυσπρόδοτο και δύσκαλο; Ή ίσως είναι σχετικά από;
Το ζήτημα είναι, πιστεύω, να έλξει κανείς πώς χροιάται να ζήσει για να μπορεί να σκεφτεί με το δικό του μυαλό τις δικές του επιλογές και ενέργειες. Κι αυτό που ζητείται, νομίζω, να γνωρίζει είναι τα βασικά τυπολογικά χαρακτηριστικά του κόσμου που τον περιβάλλει καθώς και το δικό του στίγμα μέσα σ’ αυτόν.

Σ’ αυτά πάντοτε βοηθάει και μια κατάλληλη ιστορία...

Δύο προκαταρκτικό ερωτήματα:

(Α) Γιατί έθεσα το ερώτημα για τον θνητό κοιτητή του Ιού αιώνος και όχι ευθέως για εμάς σήμερα; Πιστεύω ότι η θέση ερωτημάτων εκ του ιστορικού ασφαρούς (έναν βέβαια αυτό είναι θεμιτό) έχει ορισμένα πλεονεκτήματα: κάνει προφανείς τις μεγάλες κοιταμέρες. Π.χ. είναι λογικό να φανταστούμε τον άμοιρο τον σοφιστή να τον έχει μια μικρή ή μεγάλη δόση αντιρρολισμού, ενώ όμως, αν τον φανταστούμε να σκεφτείται πως θα καταλάβει την ρωμαϊκή αυτοκρατορία (μερικούς αιώνες πριν την ώρα της για να λύσει το εκπαιδευτικό του πρόβλημα, τότε κάποιο σφαρόρ πρόβλημα έχει είτε αυτές είτε οι άλλες.

(Β) Ακόμως προκύπτει το επόμενο ερώτημα: Έχει κάποια αξία η ιστορική αναλογία; Η ιστορία επαναλαμβάνεται; Το ερώτημα είναι ξεπερασμένο, καθώς αποστασιοποιητικό και δεν μπορεί να απαντηθεί με ετή ή όχι. Θεμελιώδη ιστορικά σχήματα και συμπεριφορές επαναλαμβάνονται. Συγκεκριμένες απόψεις εξελίσσονται γεγονός όταν όχι. Έτσι, π.χ. μπορούμε να βρούμε ίδιουσους αναλογίες στις τυπικές συμπεριφορές που ακολουθούν από τις βασικές σχέσεις εξουσίας. Αρκεί να θυμηθούμε την γνωστή αντιπαράθεση Αβραάμιάν και Μήλιαν, που περιγράφει ο Θουκυδίδης, ή τις κοινωνικές συγκρούσεις στην Φαλακρινία, που περιγράφει ο Μακκαβέι και να τα αντιληφθούμε αυτό ουσιαστικά, κάτω από το πρίσμα της αναλογίας ανάμεσα στην πολιτική και στην κοινωνία των πολιτών. Η αντανάκλαση των παραδοξών της νεωτερικότητας και τώρα υπονοούμενασ άλλα ακούν δεν αποκλίμει το μετανεωτερικό πρόβλημα. Ενδεχώς αυτού του τέλους εποχής είναι η επέλαση, η φιλοσοφία, η τέχνη και βέβαια η αρχιτεκτονική. Ο μεταμοντερνισμός και η αποδόμηση είναι το πνευματικό και εκκετικό επί της φάσης αυτή. Η κατανόηση του κόσμου μας συντίθεται για την κατανόηση σεας οδεύοντας, με πιο προφανές το οικολογικό. Το οικολογικό οδιόδοδο είναι αδύνητο, γιατί δείχνει τα όρια της νεωτερικότητας, τα όρια του κοιταλισμού –μια και του υπέρθους σοσιαλισμού. Το μοντέλο της απεντιμενωμένης λύσης δεν είναι οικουμενικό. Αν ενεικυτεεί θα υπάρξει οικολογική καταστροφή, θα καταστρέψουν τον εαυτό του –πράγμα που πιθανόν θα συμβεί.

Το μεγαλύτερο ιστορικό εγχείρημα για την κατηγορία της νεώτερς ιστορίας, μέσα από την δημιουργία ενός ανθρώπου νέου τύπου, υπήρξε ο σοσιαλισμός, ο οποίος διατυπώσε το μόνο που κατάφερε ήταν να αποδείξει την ισχύ των κινήων των παρών να καταργηθεί. Δηλαδή να αποδείξει ότι το δόξισμα του πελοποννησιακού πολέμου εξακολουθούν να ισχύουν και να είναι «κιτμα εκ απ», μέχρις ότου «καλέσει η φάση του ανθρώπου». Τον ανθρώπου που οι πράξεις του έχουν ως κίνητρο την τιμή, τον φόβο και την απειλή.

2. ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ

Ας φανταστούμε όμως στον θνητό σοφιστή, δηλαδή ε’ εμάς. Κι ας δούμε την εποχή μας στην μεγάλη της κλίμακα.

Πιστεύω ότι κινούμαστε προς το τέλος μιας βριαστικής περιόδουσ, ενός μεγάλου πολιτισμικού κύκλου, της νεωτερικότητας. Κατά Κιούν, οι κοινωνικές σχέσεις στην ιδιαιτερώς του συσχετισμού των αλληλίων –μια πρόκταση από την εφευρέθιση της νεωτερικότητας της νεωτερικότητας, και τώρα υπονοούμενασ άλλα ακούν δεν αποκλίμει το μετανεωτερικό πρόβλημα. Ενδεχώς αυτού του τέλους εποχής είναι η επέλαση, η φιλοσοφία, η τέχνη και βέβαια η αρχιτεκτονική. Ο μεταμοντερνισμός και η αποδόμηση είναι το πνευματικό και εκκετικό επί της φάσης αυτή. Η κατανόηση του κόσμου μας συντίθεται για την κατανόηση σεας οδεύοντας, με πιο προφανές το οικολογικό. Το οικολογικό οδιόδοδο είναι αδύνητο, γιατί δείχνει τα όρια της νεωτερικότητας, τα όρια του κοιταλισμού –μια και του υπέρθους σοσιαλισμού. Το μοντέλο της απεντιμενωμένης λύσης δεν είναι οικουμενικό. Αν ενεικυτεεί θα υπάρξει οικολογική καταστροφή, θα καταστρέψουν τον εαυτό του –πράγμα που πιθανόν θα συμβεί.

Το όριο της νεωτερικότητας, η καταστροφή της κοινωνικής γενικεύσης του παράδοξού της είναι, κατά την γνώμη μου, το κρισιμότερο αδύναμο σημείο όλων των τρεσοών θεωριών να πρόβλεψη του ιστορικού μέλλοντος: Της πρόβλεψης του Φουκιοκοντός ότι η οικονομιοποίηση της φιλελεύθερης δημοκρατίας φέρνει το τέλος της ιστορίας. Της πρόγνωσης του Τοάδ ότι «νομισματικός παγκόσμιος αβεστησιμός + νομισματικός παγκόσμιος έλεγχος γεννήσουν = γενικεύση φιλελεύθερων καθεστώτων» άπου, κατά τον νόμο του Ντόυλ, η φιλελεύθερη καθεστώς είναι αναγκαστικά φιλερηνικό, από λειτουργική αδυναμία να διεξαγωγή πολέμου μεταξύ τους.

Το τέλος αυτών των οδεύδων, στα οποία αναγράφεται ενδεικτικά, τέλος που παρά την συνεχή προσπάθει του από την παγκόσμια διάνοηση και αναφορά παραμένει αδιεπαρότο, η πρωτοφανής για την νεωτερικότητα αδύναμη διατύπωση έστω και ενός αυτηντικού ορισμού μοντέλου για το μέλλον, ενός έστω και εμφορό λογικού νέου προοδισμόσ, με κείνα να μην έχω άλλη επιλογή από το να καταλήξω σε ένα παραπάνω σημείωση.

Έτσι κι εμείς, οι Έλληνες δάσκαλοι της αρχιτεκτονικής, ούτε μπορούμε αλλά ούτε και χραιδέται να πάμε τόσο μακριά, για να διαμορφώσουμε την στάση μας απέναντι στην Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική, η οποία θα επηρεάσει και την στάση για την διαμόρφωση της πορείας του Τμήματος και της Σχολής μας.

Απόφ δεν μπορούμε να διαβλέψουμε πού πάμε, ας ερβώμε λοιπόν να καταλάβουμε πού σήμερα βρισκόμαστε.

3. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΡΑΧ ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ

Παγκοσμιοποίηση κάτω από την Pax Americana. Δηλαδή ραχ στο κεντρικό της επικράτειας και πάλεως στα άσνα. Όπως ακριβώς συνέβαινε πάντοτε: Να ερωτηθείς διάνοηση της αυτοκρατορίας προσφέρει με το όρι προσιτότα, δημιουργεί ένα ελεγχόμενιο περίο προορισμού ωφέλειας, οι περιφερειακές δυνάμεις επηρεάζονται από τα υπόλοιπα των κέντρων αλλά και την βέλθον, κατά βάθος επωφθαλιούν τη θέση της, αλλά όσο δεν μπορούν να την καταλάβουν, ρηθολογούν ανέδρα, προσπαθώντας συγκρούων να πληρώνουν όσο το δυνατόν λιγότερο –σε όμα και σε χρίμα– για την εβελυντική ή αναγκαστική συμμετοχή τους στο στρατόδει της ευμάρειας. Ένα μοντέλο τυπικό.

Εμείς, οι Έλληνες, καταργούμε –κατά την τελευταία στήλη της περιφερειακής δυνάμεις, καταργούμε να μην ανέλθουμε «αύτη» το πάδι μας στους παλιούς στα άσνα του imperium, να επηρεαζόμαστε –σε μικρό φυσικό μετρίδι– από την εκμετάλλευση του κόσμου εκτός, να κρατούμε τα χέρια μας φαινομενικά καθαρά και να βρίζουμε την υπεράνομη ή και τις άλλες περιφερειακές δυνάμεις, οι οποίες είναι πάνα από εμάς και κερδίζουν περισσότερο. Μίλω για την Αθήνα του 1ου μ.Χ. αιώνα και την Ελλάδα του 21ου μ.Χ. αιώνα.

Για άσωνι διαπιστεί στην αναλογία, θα γίνει λίγο αναλυτικότερος:

Ο τελευταίος μετασοχηματισμός των ΗΠΑ παρατήρηται το τελευταίο 15 χρόνια, με την κατάργηση της Σοβιετικής Ένωσης και των χωρών του υπερκό σοσιαλισμού. Αυτός ο μετασοχηματισμός μπορεί να χαρακτηριστεί «αυτοκρατορικό τύπος», πολύ ανάλογο με τον Ρωμαϊκό των «άριμων» αυτοκρατορικών χρόνων.

Οι ΗΠΑ ήταν μια εθνική υπεράνομη με διεθνή σφαίρα επιρροής, αντίστοιχη με την εθνική υπεράνομη της Ρωσίας που είχε κι αυτή δημογραφία να την ενοποιήσει, και οι δύο αναδύθηκαν από τον Β’ παγκόσμιο πόλεμο, όπου έδωσε το όπλο των ευρωπαϊκών δυνάμεων, με τις δικές τους σφαίρες επιρροής και του μετρώ τους ανταγωνισμό. Η άμεσα μεταπολεμική περίοδος χαρακτηρίζεται από τον «οικουμενισμό» της αμερικανικής αυτοπροειδήσεως και συμπεριφοράς, σφαίραζόμενο σε τίσση πολιτικής και πολιτισμικής ενωμοτήτων των περιφερειακών δυνάμεων της αυτοκρατορίας κατά την σφαίρα της σφαίρας (Ευρώπη-Ισπανία) με ένα σχετικό fair play, και μια με το αόριστο γενναίοταρο απέναντι στις χώρες της σφαίρας επιρροής. Χαρακτηριστικό ότι «οικουμενισμός είναι μια άλλη σχετική ιαύτησ μεταξύ των «μετρώων». Δηλαδή μια τόση σχετική ιαύτησ των άλλων των ημετέρων όλων, όπου βέβαια η υπεράνομη είναι πιο ήπιε μεταξύ όλων, αλλά οι άλλες ελπίες αναμένονται ότι μπορούν να ενωμοτωθούν σχετικά ισάση στην μοισαία των φακέλων και στην κατονημή των ευθυνών για την απορρίθηση εξωτερική και εξωτερική καταπίση.

Η φάση που διανύουμε σήμερα χαρακτηρίζεται από αυταρχική υπεράνομη της εξουσίας στην υπεράνομη, που βρίσκεται στο απέναντι της ισχύος της, με την συγκεντρωτή εμφάνιση εκουσιαστικών φαινομένων. Για την ακρίβεια θα εκουσιαστικά φαινόμενα ευθύνων την υπεράνομη στην αυταρχική διοίκηση του imperium.

Θα αναφέρει ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά της φάσης αυτής:

Η παγκοσμιοποίηση, δηλαδή η οικονομική ενωποίηση της ζώνης επιρροής (δηλ. σφαίρα όλου του κόσμου) επάνω στα υποβάρθο ενός παλιού-στρατιωτικού ελέγχου, δεν είναι κάτι καινούριο. Συνέβαινε κάθε φορά στην εκάστοτε «οικουμενία» της εκάστοτε αυτοκρατορίας. Η σημερινή πρωτολογία είναι ότι η οικουμενία της Pax Americana καλύπτει την υφύδρω και δεν αναμένεται (όπως με όλες τις προηγούμενες περιπτώσεις) κάποιος εξωτερικός βάρβαρος να καταλάβει την εκφυλισμένη κεντρική υπεράνομη. Αυτή όμως είναι μια άλλη αυτάρχη και έχει σχέση με την εκπονητή του παραδείγματος της νεωτερικότητας. Σημαντικό πάντως είναι να καταλάβουμε ότι η οικουμενία δεν είναι κάτι τόσο αυτόνομο και αυτονομιοποιημένο, όσο συχνά λέγεται. Είναι συνάρτηση ενός σφαούς πολιτικό-στρατιωτικού ελέγχου.

Με πούν τρόπο η εκάστοτε υπεράνομη ελέγει στρατιωτικά την επικράτειά της και προσορτίζει οικονομικά οφέλη; Ο τρόπος είναι κλασσικός (Α) Πολλά προσιτότα από πραγματικούς ή φανταστικούς εχθρούς – στο τέλος και από τον εαυτό της – και (β) Μαζικά φόνους υποτέλειας.

Μπορεί, μάλιστα, να διαπιστωθεί μια διαλεκτική μεταξύ συγκέντρωσης ισχύος και εκφυλιστικών φαινομένων: Αρχικό, στη φάση της ενοικεντρικής της ανόδου, η υπεράνομη είναι παραγωγική. Όσο περισσότερο απλώνει την κυριαρχία της, τόσο περισσότερο παρασητική γίνεται, δηλαδή ζει εις βάρος των άλλων, με άλλα λόγια εξαρτάται από το ότι οι άλλοι θα εξακολουθήσουν να την τρέφουν.

Η Ρώμη, μετά τους Καρχηδονιακούς πολέμους, κυριάρχησε επί Μεσόγειο. Είχε αποβροπάρτος πάραυτα σε γη, χρήμα και σκλάβους. Εξορίστηκε σφαούς από το σύνολο της σφαίρας επιρροής της. Εισήγαγε μαζικά και φθινητή προϊόντα διατροφής και βιοτεχνική προϊόντα. Οι αγρότες και βιολέτες της Ιταλίας αγραιοεπιτάνκα φθινητοική, η ρωμαϊκή κοινωνία πολυέχως σε πλυτοκράτες και παλιόνους. Οι μισαίες τόδες κατέπρεσαν, η δημοκρατία καταλύθηκε και εγκαθιδρύθηκε η αυτοκρατορία. Η οικονομία της κεντρικής υπεράνομης έγινε ελλειμματική και παρασητική.

Οι ΗΠΑ, από υπερπαραγωγική χώρα μέχρι και την πρώτη μεταπολεμική περίοδο, καταναλώνουν σήμερα περισσότερο από ό, τι παράγουν. Η σημερινή ελλειμματική οικονομία της εκκροθείς με εμπορικά ελλείμματα προς όλες τις χώρες με τις οποίες η χώρα συναλλάσσεται: Ιαπωνία, Ευρωπαϊκή Ένωση, Μεξικό, Κορέα, Γαλλία, Ρωσία, Ουκρανία. Παράλληλα αυξάνει και η εξάρτηση της από την εισαγωγή αυθεντικών προϊόντων από την εκτός της αυτοκρατορίας, και την εξάρτηση από την εισαγωγή πετρελαιοειδών, και τις εισαγωγές πομπών και ηλεκτρονικών ειδών (Τις εισαγωγές αυτές ΗΠΑ το 44% της παγκόσμιας βιομηχανικής παραγωγής, στην Γερμανία το 11,6%, στη Μ. Βρετανία το 9,3%, στη Γαλλία το 7%, στην ΕΣΣΑ το 3,6%, στην Ιταλία το 3,2%, στην Ισπανία το 2,4%. Σήμερα το αμερικανικό βιομηχανικό προϊόν είναι λίγο καλύτερο από αυτό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και λίγο ανώτερο από εκείνο της Ισπανίας).

Από πού βγάζει το λατό της ή Αμερική, ώστε να την η πιο αυστηρή χώρα στον κόσμο και να μπορεί να χρησιμοοτεεί πολέμους στις παρυφές της αυτοκρατορίας, που η Ευρώπη δεν μπορεί να χρησιμοοτεεί; Από την συγκεντρωτή φόρων υποτέλειας – ομολογία περισσότερο κομψή και αλλάτο το ίδιο άκοστομο ή Ρωμαϊκή αυτοκρατορία ή η Αθηναϊκή «αμαχική» – αλλά, περισσότερο κομψή από διεφορές πηγές:

- Συντήρηση των δυνάμεων «προστασίας» από τις ίδιες τις προστατευόμενες χώρες (Γερμανία 60.000 στρατιώτες, Ισπανία 40.000 στρατιώτες).
- Άμεσες χρηματικές εισφορές συμμάχων από τον πόλεμο των ναυαγίων (π.χ. στον πόλεμο του Κόλλινου, ενώ επιχερήθηκε χωρίς επιτυχία με το Ιράκ).
- Εξαγωγές όπλων (κατέχει το 58% των παγκοσμίων πωλήσεων) κατά κανόνα όχι με φιλελεύθερα οικονομικά κριτήρια, αλλά με εφιαλτική τιμών μέσα από άμεσο ή έμμεσο κτηνοκυριόμο.
- Έλεγχος ζώνων παραγωγής πετρελαιοειδών και εξοπιστική του ελέγχου αυτού μέσα από την κυριαρχία οικονομική και πολιτική θέση των αμερικανικών πολυεθνικών με φιλελεύθερο και κινήση η εξαγωγή του, μέσα από την ναυμαστική διοίκηση της σχέσης του δολαριού με άλλα νομίσματα και μέσα από την λειτουργία του αμερικανικού χρηματοπιστωριού και ακόμη αοδύπιστου μαγγήνια για ασφαλείς επενδύσεις.

Η εξέλιξη αυτή έχει ήδη σφαίρα «αυτοκρατορικού τύπου παραμορφώσεως» στην αμερικανική κοινωνία και βέβαια επεκταμένη στην ελλειμματική υποτέλειας χώρες. Διαβόητος είναι ο ανταγωνισμός της υπερδύναμης αυτοκρατορικού τύπου, όπως το έπεισε με προύδηση να παίζει χρονικό διάστημα η Ρώμη – και για μικρό χρονικό διάστημα και περίη να δεν έχει και να μαζικά καλύτερη εξάρτησή της από τους εξαρτούμενους, και μάλιστα στα άπια του Αβών και της προαίτη προστασία από πραγματικούς εχθρούς αλλά είναι υποχρεωμένη να τους κατασκευάσει –γινόμενοι ελαχίστα πιστευτή– την έχει ευλόγως εξαθλίσει σε μεγάλο άπορχω. Θεωρητικά μικρομπαταρούς αναοτήσης το φαινόμενο της απειλής σκλήμ και των μεγάλων (Ρωσία-Κίνα) αλλά της επίθεσης στους μικρούς και μάλιστα με τελική αποτυχία.

Αυτή η αναγκαστική αδερότητα της πανόταμης-παροικιούσεσς αυτοκρατορίας έφερε ακριβώς το αντίθετο πολιτικό αποτέλεσμα από ό, τι οι σκόπουν.

Ζήλωμα όλου το τελευταίο χρόνια το φυσικό νόμο του πρόσφατου ο Πόπυς και ο Ρόμης περί την ανώδυνα να κερδίζουν τα στοιχεία. Τώρα πάλι φαίνεται να τα χάνουν. Όλα αυτά, όμως, δεν είναι παρά επιστημολογική μικροσυμβάντια στην εξέλιξη της ιστορίας. Και αυτή φαίνεται να κινείται στον άδυνα της απομύνησης της Αμερικής από έναν άτυπο συνασπισμό Ευρώπης, Ρωσίας, Ισπανίας με επόμμο αναδυόμενο παγκόσμιο συναμλλητή την Κίνα.

Θα ήταν, αν γινόταν «τυπικός» και επιβαλλόταν, ένας τέτοιος συνασπισμός «καλύτερος» από την Αμερική; Τι σημαίνει «καλύτερος»; Σημείω «αποτελεσματικότερη στην άσκηση της παγκόσμιας εξουσίας για όφελός του»; Σημείω «δικαιότερος», δηλαδή λιγότερο καταπιεστικός καθοθί λιγότερο ικανός για καταπίση –κατά τον νόμο του Ντόυλ; Σημείω «σφαοτότερη ασφάλεια», δηλαδή καλύτερη διασπομή της οικουμενικής κρίσης, και πιο εύκαμμη στην από κρίση; Η κεντρική «κλαία παρτα με τον τρόπο εις series; Μόλις όμως γινόμενα συμπεράσματα ή ακόμα, δεν πρέπει να ξεχνάμε τον Θουκυδίδη – και τον Μέθριο: Αν κάποιας λάθος ή συνασπισμός λαών μπορεί να καταπιέζει τους άλλους για όφελός του, θα του καταπιέξει.

Και τώρα στα δικά μας.

4. Ο ΣΗΜΕΡΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΚΙ ΕΜΕΙΣ

Ο S. Zizek, στο όραμά του του «στη Αριστερά μετά την 11η Σεπτεμβρίου» σημειώνει (σ.85): «Συνεπώς, χρονομολογώντας τον κόσμο με την αυστηρότητα της απεικόνισης του, θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι η «επιταγή βασίζεται στην ανεκτικότητα ή άλλων επιρροής τους υποκείμενών να αναμνηστική πλέμης της συνάψεσ της επιβίωσης του: το τμήμα της ευτυχίας είναι ότι το υποκείμενο παραμένει κολλημένο στην αναμνηστική της επιβίωσης του. [...] Παροδύσητος χρόν, όταν οι «φιλοσοφικοί» πανεπιστημιακοί αυτοίον πλήρη δικαίωμα για τους μετανάστες από άλλους των συνόνων, έχουν άραγε επιμένουν ότι, για ευνόητους λόγους, ή άμμα εφαρμογή αυτών των όρισμών θα κατέκλυε τις ανεπιτημένες χώρες της Δύσης με εκατομμύρια ανεκφεμένους, εκκλονίζοντας την πιο βιαή βασιστική αντίθεση της εργατικής τάξης, η οποία εν συνεχεία θα έθετε σε κίνηση την προνομιακή θέση αυτών των άνων των πανεπιστημιακών; Και βέβαια έχουν επίγνηση, αλλά ποιά αρύονται στο γεγονός ότι δεν θα υπάρξει ανταπόκριση στο αίτημά τους – κατ’ αυτό τον τρόπο, μπορούν υποκριτική να διατηρούν καθαρή τη μεροσυνατική συνείδησή τους, εξακολουθώντας να απολαμβάνουν την προνομιακή θέση τους.»

«Βυθίστηκε το Χόρο». «Εδώ και τώρα έζωα από το ΝΑΤΟ». «Ο τρίτος κόσμος...».

Με αυτήν την έννοια εμείς οι Έλληνες είμαστε ευτυχής – όπως άλλωστε το βέγγουν και άδες οι διεθνείς στατιστικές. Και οι πανεπιστημιακοί «εικόταροι» δεν ο αρχιτεκτονικές ακόμη ευτυχισμένοι. Ποιά είμαστε εμείς, οι Έλληνες πανεπιστημιακοί, και τι θέλουμε;

Είμαστε οι Αθηνάιοι σοφιστές του 21ου αιώνα. Σοφιστές μιας χώρας, η οποία άρουν άρον και μάλιστα βρισκόμαστε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δηλαδή σε μια από τις περιφερειακές δυνάμεις της αυτοκρατορίας, και συμπεριφέρεται εκόντες άκόντες στα καλά και στα καλά της περιφερειακής δύναμης. Πάντως βρισκόμαστε μέσα. Και κραυγή ή φωνηή είμαστε ευτυχής που δεν είμαστε Ένω, δηλαδή που η Μεγάλη Βρετανία –ή η Μεγάλη Συγκυρία– δεν μας έκοσε Πακιστανός ή Αλβανός.

Μέσα στην χαμηλή αυτή θέση μας στην ιεραρχία, έχουμε σκλή νηπιό ή ιστορική και βίαση της αυτοκρατορίας (η εξόμνη γενιά, η οποία με τον φωνητή μας, έλλομα θα τα έχει εξαλείψει), έχουμε ακόμη εν λειτουργία το δημοκρατικό μας αντανακλαστικό και την αίσθηση αλληλεγγύης προς την εσωτερική ή διεθνή κοινωνική αδίκια. Και βέβαια έχουμε ακόμη, λόγω των υπόπνητων ρευσμάτων που μας συνδέουν ακόμη με τις παλιές αμερικανικές μας παροδόσεις, μια μοναδική στην Ευρώπη συνείδηση του τρανικού στην ιστορία. Λιπεφύρομε από τους Άγγλους όσο ο Όμπρακ κι ο Απολλύδιος διαφέρουν από τον Σέκσιπυ: Όταν ο Ριχάρδος ο II κλείει, κλαίει γιατί έχασε το παιχνίδι της εξουσίας από τον οίκο του Λίνκολν, κατά την μεταβίβαση από τον ύπαιο Μερσίνου στην πρώτη Ανάκτορη; Όταν ο Αβελίας κλαίει παρτα με τον Πλάτονα, δηλαδή τον πατέρα του φωνιά του φίλου του και κείνη για να τον αποδοθεί ένα νεκρό σώμα του γιού του που τον εκάστω ο φίλος του νεκρού φίλου, κλαίει γιατί βιώνει την ασυμβατότητα μεταξύ ανέπρεκας του ανθρώπου και υπερανάπονη των οραμάτων του. Πρόκειται για έναν παλιό υποκόμο: Ο άνθρωπος είναι περισσότερο από αυτό που μπορεί να κάνει. Ανών τέτοιο κομψό ζει, αν όχι ακριβώς, το όραμά του σοσιαλισμού, το όραμα της κοινωνικής δικαιοσύνης, ενός οντολογικού σπάου, όπως δείχνει η ιστορία.

Αλλά ξανά πίσω στον σοφιστή: Τι βλέπουμε να θέλουν οι Έταιροι μας της Ε.Ε. και γιατί το θέλουν;

- Ένα πρόγραμμα θέλουν κατά βάθος (δια στόματος Γιουάνουν Παιδείας): «making Europe the most competitive and dynamic knowledge-based economy in the world» (Σύνδεσος του Βερολίνου 2003).

- Η αδερόλγηση της εκπαίδευσης είναι ένα αναγκαίο μέσο για την μέτρηση της προέγγης του σπάου. Και γι αυτό οι δυτικοευρωπαϊκές χώρες την έχουν ήδη καταστήσει μία από τις ακαδημαϊκές ρυθμίσεις.

- Οι δύο κύκλοι σπουδών είναι (κατά την δική μου πάντα εκτίμηση) μια δευτεροβάθια τεχνική εκπαίδευση, που άπτην την προορισμένη ακριβώς και καταλόβουμε την λειτουργικότητά της, και πιο πρόσφορα να αποφοοίσαμε αν μας αρέσει ή όχι, από τον βαθμό που εξυπηρετεί ή όχι την επίτευξη του σπάου.

- Γιατί το θέλουν αυτό οι Ευρωπαίοι εταίροι μας; Αυτό ελπίζω να φάνηκε ήδη από την παραπάνω ανάλυση. Το θέλουν:
  - (α) Για να μην εξεφραονιστεί εντελώς η Ευρώπη, όσο κρατάει η παντοδύναμια της κεντρικής υπεράνομης. Η Ε.Ε. είναι υποχρεωμένη να πάει με τους όρους της ιστορικής συγκυρίας, τους οποίους ορίζει ο ισχυρότερος, όσο δεν μπορεί ή είναι να μεταβδίδει την συγκυρία αυτή. Αν οι πολιτικοί των χωρών θέλουν να κερδίσουν, μπορούν και οι κινήτητές αρχιτεκτονικής που είλωσε να κινούνται στον τρόπο. Όταν ο ελληνας οφείλει να προσβείσει (με επιτυχία) στη Ε.Ε., οι κινήμμο εμείς τον τρόπο θα ήταν σαν ο πρωθυπουργός της χώρας να χρίστω το ζήτημα της παραποση του αβουακού καινοβουλίου. Ποια είναι, είναι, λοιπόν, το βέλος των εμάς μας, απ’ όπου απορρέει και η στάση μας απέναντι στο σύνολο και στα επιμέρους του ελέγχου;

- Α) Το πρώτο καθήκον του αδιόναμιο είναι επιβιώσει βιολογικά. Ο πιο αδύνατος βρίσκεται πάντα κοννότερα στο όριο της εξαφάνισης. Ο ρόλος του είναι αμυντικός.

Το τι σημαίνει βιολογική επιβίωση για το ελληνικό πανεπιστήμιο, και για το Τμήμα μας, είναι για όλους σφές: Ο μέσος όρος (ακόμη καλύτερο: οι αριστερότεροι) σφαοτήρι μας να μελλούν να βρισκουν άδεια σε μια Ευρώπη του αύριο. Δηλαδή να γνωρίζουν σύνθεση, οικολογική και μελέτη εφαρμογής. Πράγματα άξι εντελώς σφαοτήρη μέχρι τώρα στην ελληνική αγορά της παρασητικής οικονομίας και των πεκατιστικών οδεύων.

Ομίζω ότι η σφήνηση αυτή δεν έχει ως αντικείμενο την ούρηση των ίδιων των εκπαίδευσης ζήτητων, παρά μόνο την κλεισίση τους. Και άρα εδώ σημειώμα δεν είναι παρά ενδεικτικά των επιπτώσεων του πλάσιου επί της προέγγης των ζητημάτων.

Πιστεύω λοιπόν ότι πρέπει να προωθηόμιο μια θετική στάση απέναντι να μια τέτοια αδερόλγηση, η οποία θα μπορεί να μας αδεοαγγίσει πραγματικά και όχι να θέμει τις όποιες ανεπάρκειες μας. Αυτό θα μας εβωθήσει στην ποίηση – όπως η ΟΝΕ εβωθήσασ στο 3,5% του πληθυσμού του 18% της επαχής του «βιοοισσε το Χόρο». Η αντικειμενικότητα της αδερόλγησης δεν πρέπει να είναι το «τεχνικό» κριτήριο για το αν αυτή θα πρέπει να είναι «εκπαιδευτική» ή «επακτηική». Πιοός, αλλιώς όμως, πού και μέσα μπορεί να αντιληφθεί ακριβώς το επίπεδο της εκπαίδευσης που παρέχουμε στο Τμήμα μας.

Υπάρχει βέβαια ένα άλλο πρόβλημα –αυθεντικό «καθίσμα» κριτήρια, το οποίο όμως πρόομα να μην το αδιώχνουμε «ιδεολογικά, αλλά τεχνικά», καθώς πιστεύω, κατά της ηρωικής αντίληψης του παλιού μας, ολίβητος, να αδεοαγγίσει το πανεπιστήμιο; Το κριτήριο είναι ταύτοσημο με το ποός μπορεί να πει σ’ εμάς, έναν καθηγητή αρχιτεκτονικής, τι είναι αρχιτεκτονική αυτοπροειδήσεως. Για να φθάσει κάτ’ ευθείαν στο τέλος, θέλω να πω ότι αν το πανεπιστήμιο δεν είναι αυτοπροοριζόμενιο, τότε δεν είναι πανεπιστήμιο, δεν μπορεί να παράγει νέα γνώση και να ανταποκρίνεται στο επελεμικό του δυναμικό και άρα δεν μπορεί να στηριεί, ως τέτοιο, κανέναν πολιτισμό, να αναπτύξει ο σκελετικό σπάου.

Από την άλλη πλευρά, δεν έχω καμία αμφιβολία ότι θα το πάμε άσχημα με οποιαδήποτε τύπου αδεοαγγήση (εκτός βέβαια από τις πλάστες) αν δεν θεωρησώμιο λογικά και πρακτικά αυτοσφότηση της ύπησης ορισμένων προποτισμένων μαθητών και δεν συγκυρωσώμιο με άσωνι την ανώδυνα, είτε από άσωνα είτε από άσωνα όφελος να προσβείσει (με επιτυχία) στη Ε.Ε., οι κινήμμο εμείς τον τρόπο να προσβείμιο τον γενικό χαρακτήρα των σπουδών του αρχιτεκτονικού, χωρίς παράλληλα να ονομαστούμε καθυφόμενους στην μελετητική πρακτική και στην αγορά τομής ειδικότητας σε μεταπονητικό επίπεδο.

Αναφορικά με τους δύο κύκλους σπουδών πρέπει, χωρίς προκατάληψη ή ιδεοληπείες, να καταλόβουμε την ουσία του ζητήματος. Προσπαύω, παρά την προσπάθειά, να είναι άωκα καταλόβω, καθώς μου λέειουν κρίσιμα στοιχεία: Είναι ή όχι είναι χρήσιμη για την ευρωπαϊκή οικονομία ή ύπαρξη «ανώτερης εκπαίδευσης» (διαφοροποιημένη από την «ανώτατη») και αν να ποιάς την παρέχει; Σημειώ ότι δεν θα ήμουν εκ των πρώτων αρνητικός για την παραοή (αν είναι αναγκαία) μιας τέτοιας αδεοαγγής από το πανεπιστήμιο, υπό την προϋπόθεση ότι δεν γίνονται την «πύλη» της παιδαγωγικής παρασηστικής εκπαίδευσης. Τέως, μάλιστα, η αυστηρή παραοή και των δύο βαθμών στο δια εκπαιδευτικό ήγραμμα να προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα και πολιτικά πλεονεκτήματα. Στο τέλος όμως σφελιώμα να προωθηόμιο αυτό που σφαμφεί την ευρωπαϊκή επνεγγεμολική κατοχώρηση των αποφοίτων μας , δηλαδή αυτό που βοηθά στο ανέβασμα του μέσου όρου των αποφοίτων μας στον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

- Β) Το δεύτερο καθήκον του αδιόναμιο είναι να επιβιώσει πνευματικά , δηλαδή πολιτισμικά.

Φοιτητές μιας διαπιστώνουν συχνά ότι ο Έλληνας φοιτητής είναι ιστορικά και κοινωνικά «σφαοτότερος» από τον Άγγλο ή Αμερικανό συνάδελφό τους.

Ο Αμερικανός φοιτητής, μπορεί βέβαια να είναι ως προς την κατανόηση της ιστορίας και της κοινωνίας, υποδότεστερος σε σύγκριση με τον Έλληνα, εκείνον όμως τον οπδήει ο αυτόματος πλάτος του σπαστήματος, τον καλύτερο ο ιστορικός του ρόλος, ως πολιτή της κεντρικής υπεράνομης της αυτοκρατορίας. Ο Στέφανος οφείλει να υποδηλώσει ότι η κεντρική υπεράνομη του κέντρου κρότημα του αν ο κενωτικός ολιβόπητος είναι αναγκαίο στασιακό του πλάτους του αυτοκρατορικού κέντρου ή, ολιώς, αν ο κενωτικός είναι σφαοκό στασιακό του πλάτους του αυτοκρατορικού κέντρου ή, ολιώς, αν ο κενωτικός είναι αναγκαίο στασιακό του πλάτους της περιφέρειας... Πάντως αυτή η εσωτερική αίσθηση της πολιτισμικής υπεροχής των Αθηνάϊων μαθητών έναντι των Ρωμαίων συνάδελφών τους, πρέπει να διατηρηθεί. Είναι το μοναδικό αντίδοτο στον νομισματικό εκρωτισμό τους.

Σε αυτό βοηθάει η αντίσταση μας στην όποιια τεχνοκρατική αντίληψη για τις σπουδές ενδέχεται να εκφρασθεί σε δυτικοευρωπαϊκό πανεπιστήμιο. Ήδη σε σφαρές αρχιτεκτονικές σχολές της Αγγλίας δεν διακρίνεται καθόλου η ιστορία της τέχνης. Πρέπει επίσης, παρά τις δυσκολίες, να μην ηγιστώμε στον περασμό να εξαβλώθουν από υποκειμικά το αντίθετο πλάτος, όπως η αδερόλγηση, η διάφραση σπουδών κ.λπ. Κι αυτό πρέπει να το κάνουμε με το κατάλληλο μέσο και για το δικό μας συμφέρον, με γνώμονα την βιολογική και πνευματική επιβίωση του πανεπιστημίου μας.

Από την άλλη πλευρά:

- Αν δεν μπορούμε να αντιμετωπίσουμε, 20 χρόνια τώρα, την κλίση ισοκατονημή των φοιτητών σε ομάδες, έτσι ώστε να είναι τεχνικά δύσκολη η πραγματοποιήση του μαθήματος